

ЕМПІРИЧНИЙ ДОСВІД А.С. МАКАРЕНКА В СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ДИТЯЧИМ ЗАКЛАДОМ ОСОБЛИВОГО ТИПУ

Колос Ю.З., Пашко Л.Ф. (Полтава)

Як відомо, А.С. Макаренко створив свою педагогіку на основі емпіричного досвіду. В першому розділі «Педагогічної поеми» він описує зміст розмови з начальником губернської народної освіти, який посилає його до колонії для «малолітніх злочинців» і говорить, що нову людину треба виховувати по-новому. На запитання Макаренка «А як?», начальник відповів: «Я і сам не знаю, як, але треба.»

Пізніше Макаренко писав, що йому здавалося, ніби він опинився в темному лісі зі зграєю бандитів, з п'ятилінійною лампочкою. Він перерахував всі книги видатних педагогів, відомих на той час, і в жодній не знайшов відповіді на питання, як же виховувати таких дітей.

Першою його знахідкою практичного досвіду був чіткий режим життєдіяльності. Він говорив, що кожна дитина повинна точно знати, що, коли і як вона повинна робити. Це відразу дисциплінує увесь колектив вихованців і кожного зокрема. Чіткий режим життєдіяльності став одним із принципів виховної системи видатного педагога.

Другий принцип – виховання в праці – Макаренко покладав в основу всієї системи виховання. «Дайте людині лопату в руки, і їй нічим буде красти» – говорив він. В Ковалівці вихованці вирощували сільськогосподарську продукцію, займалися тваринництвом і різними ремеслами. Колонію було перейменовано в «Трудову колонію ім. М. Горького».

Пізніше, в Куряжі, вони відкрили майстерню з виробництва типових меблів, і колонія успішно заробляла кошти на свої потреби. А коли А.С. Макаренка перевели в комуну імені Ф.Е. Дзержинського, було відкрито завод з випуску перших вітчизняних фотоапаратів «ФЕД». Госпрозрахункова система виробництва давала можливість виділяти кошти на розвиток спорту, подорожі. [2; 28]

Третім важливим принципом педагогіки А.С. Макаренка стало виховання в колективі. Дітей він поділив на різновікові загони, на чолі загону стояв командир. Командири перевибирались кожні два-три місяці, таким чином кожен вихованець проходив практику організаторства і підпорядкування. Існувала рада командирів, яка вирішувала організаційні і господарські питання, а вищим органом самоуправління були загальні збори, рішення яких підкорялися всі і навіть сам Макаренко.

Ці принципи є актуальними і в наш час, коли в багатьох освітніх закладах здійснюються акмеологічні підходи стосовно сучасних стратегій розвитку освіти. [2; 28]

Безумовно, вічною, що не вимагає корекції часом, є ідея Макаренка про соціальну захищеність особистості в колективі. На це спрямовані зусилля українських освітян і в наш час. Крім того, інтеграційні процеси приводять до вивчення визнаного зарубіжного досвіду щодо форм і методів соціалізуючого впливу школи.

А.С. Макаренко вважав, що освоєння минулого повинно супроводитися природою культури. Рух – це творчість, а не копіювання. Навіщо знову винаходити... велосипеди. Не слід даремно витратити сили, бути близькозорими, бо це закон. Навчання і виховання повинні бути успішними. [1; 28]

Система самоуправління А.С. Макаренка надавала можливість кожному самовдосконалюватись, заохочувала і підбадьорювала, допомагала кожній

особистості досягнути вершин у фізичному, духовно-моральному і професійно-трудоному розвитку. [1; 29]

Засновником теорії і практики «педагогічного проектування» в Україні є А.С. Макаренко. Впродовж багатьох років технологія «педагогічного проектування» розвивалася, узагальнювалася.

В педагогічній практиці А.С. Макаренка ми знаходимо технологію «педагогічного проектування», яка зараз набула особливого розвитку і вдосконалення.

Він розглядав виховний процес як організоване педагогічне виробництво і вбачав в педагогічному проектуванні результати не тільки загальної мети виховання, а й формування індивідуальних якостей, розвиток здібностей і талантів кожного вихованця у відповідності до замовлення суспільства. Колонія називалася трудовою, всіх колоністів було поділено на загони за виробничою ознакою – ковалів, теслярів, чоботарів, конюхів та інші.

На даний час педагогічне мислення зосереджує увагу на формуванні цінностей, що являє собою процес постійних позитивних кількісних і якісних змін особистості. Ці зміни відбуваються через розв'язання осмислених моральних проблем, через творчість, самоідентифікацію та самоствердження. А.С. Макаренко вважав, що вихованець не повинен відчувати себе об'єктом виховання, він повинен розуміти вимоги здорового глузду, які застосовуються до нього.

З точки зору вимог сучасного глобалізованого, інформаційного суспільства компетентнісноорієнтована освіта також може спиратися на основні ідеї педагогіки Макаренка. В ній ми знаходимо підґрунтя для формування таких ключових життєвих компетентностей як здоров'язберігаюча, комунікативна, професійна, соціальна та інші. Вона також висвітлює акмеологічні принципи, спрямовані на досягнення «акме» у творчості, соціальній зрілості, у розвитку мислення та інтелекту, де людина розглядається як суб'єкт життєдіяльності, здатний до самоорганізації власного життя у вищому вимірі – духовності.

А.С. Макаренко був педагогом свого часу, він працював у дитячих закладах особливого типу, стратегія управління якими актуальна і в наш час. Його педагогіка знайшла своє втілення в загальноосвітніх закладах нашої країни, а також ближнього і далекого зарубіжжя.

Література

1. Максимюк С.П. Закони макаренківської педагогіки//Педагогічне мислення в контексті теоретико-методичної спадщини А.С. Макаренка і сучасної педагогіки. – Рівне, 2008. – С.28-29.
2. Пашко Л.Ф. Музей-заповідник А.С. Макаренка//Путеводитель. – Харьков, 1991.

ОСВОЄННЯ ПРОЦЕДУРИ ЕКСПЕРТНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ УПРАВЛІННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Копилець Є.В., Тарасевич Н.М. (Полтава)

Реформування освіти, поява варіативних програм, технологій, інтенсивне поширення нових методів навчання, створення авторських шкіл, впровадження різноманітних проектів в закладах освіти викликає нагальну